

Ольга Дзикович

Кандидат філологічних наук, доцент, доцент
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-6740-8591>
dzykovich@gmail.com

Наталія Моїсєєва

Кандидат філологічних наук, доцент, доцент
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-1387-296X>
n.o.moiseeva.kpi@gmail.com

Оксана Туришева

Кандидат філологічних наук, доцент, доцент
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-3168-5722>
turysheva.kpi@gmail.com

НЕБІНАРНІ ЗАЙМЕННИКИ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ: СОЦІАЛЬНЕ СПРИЙНЯТТЯ, НОРМАТИВНИЙ СТАТУС ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ

Стаття присвячена комплексному дослідженню небінарних займенників у німецькій мові як складової ширшого процесу мовної інклюзії в контексті зростаючої гендерної різноманітності. На тлі активних суспільних дискусій про права трансгендерних і небінарних осіб мова дедалі частіше розглядається не лише як інструмент комунікації, а й як засіб ідентифікації, визнання і рівності. У роботі схарактеризовано різноманітні лінгвістичні стратегії, які виходять за межі бінарної гендерної моделі: гендерну зірочку (*), гендерний геп (.), формулу Binn-en-I, нейтральні дескриптивні конструкції типу Studierende, інноваційні займенники (xier, pin, hen, sier) та експериментальні морфологічні форми із суфіксом -x (Kollegx). Проаналізовано особливості їхнього функціонування у письмовому та усному мовленні, рівень поширення в академічних, адміністративних, медійних і неформальних контекстах. Окрема увага приділяється нормативному статусу небінарних форм у країнах німецькомовного простору: схарактеризовано реакцію мовних інституцій (Duden, GfdS, Österreichisches Sprachenkomitee), а також практики університетів і муніципальних адміністрацій (Берлін, Лейпциг, Цюрих). У статті використано лінгвістичний, соціолінгвістичний, культурологічний, порівняльний і дискурсивний методи аналізу, що дозволяє розглядати мовну інклюзію як багатовимірний феномен на перетині мовної практики та соціальної динаміки. Зроблено висновок, що небінарні форми у мові не лише трансформують граматичну систему, а й репрезентують соціальні запити на гендерну рівність, вказуючи на зміну ідеологічних координат у сучасному суспільстві. Незважаючи на спротив частини носіїв мови, зокрема старших поколінь, мовна система поступово адаптується до нових реалій, а сам процес інклюзивізації німецької мови є свідченням глибших культурних зрушень, що потребують подальшого дослідження.

Ключові слова: небінарні займенники; гендерна інклюзивність; лінгвістична інновація; соціолінгвістика; гендерна ідентичність.

1 ВСТУП

У сучасному суспільстві зростає усвідомлення гендерної різноманітності, що стимулює трансформацію мовних систем і комунікативних стратегій (Kotthoff & Nübling, 2018). Однією з таких трансформацій є впровадження небінарних займенників та інклюзивних мовних форм, які дозволяють уникати жорсткої бінарної дихотомії (чоловічий/жіночий рід) у мовленні. У німецькомовних країнах ця тенденція особливо помітна, адже мова структурно фіксує граматичний рід майже в усіх іменниках, що позначають людей, професії чи соціальні ролі (Reisigl & Spieß, 2017).

Постановка проблеми. Ще з 1990-х років у Німеччині триває активна дискусія щодо фемінізації мови – спершу в контексті видимості жінок у публічному дискурсі, згодом і в ширшому контексті гендерної інклюзії. Зокрема, використовувалися форми на кшталт „Student/Studentin“ або „Student(in)“, які поступово доповнювались новими, більш інклюзивними моделями: „Student*innen“ («зірочка»), „Student_innen“ («геп»), „StudentInnen“ (так зване «Binnen-I»), нейтральна форма „Studierende“ тощо. Ці варіанти прагнули врахувати не лише жіночу присутність в тій чи іншій сфері, а й інші гендерні ідентичності, які не вкладаються у традиційне уявлення про бінарність.

Зі зростанням суспільної уваги до прав небінарних, трансгендерних і гендерно-неконформних осіб мова почала ставати інструментом не лише інклюзії, а й активного визнання гендерної ідентичності (Zehnder, 2010; Lind, 2022). У цьому контексті виникають нові займенники та граматичні конструкції, які кидають виклик нормативним стандартам німецької мови. Поява неологізмів на кшталт „nin“ або „xier“, а також експерименти з суфіксами на зразок „-x“ (наприклад, „Kollegx“) є прикладами цієї мовної динаміки.

Однак такі зміни не є однозначно прийнятими. Вони викликають дискусії в лінгвістичному, соціальному та політичному середовищах, пов'язані як із технічними аспектами впровадження нових форм (вимова, написання, граматична узгодженість), так і з глибшими ідеологічними питаннями – наприклад, що означає «інклюзивність» у мові, і хто визначає межі мовної норми. Зокрема, німецькі мовні інституції, як-от Gesellschaft für deutsche Sprache (GfdS) чи правописний словник німецької мови Duden, займають обережну або критичну позицію щодо окремих форм, тоді як громадські та освітні ініціативи просувають радикальніші мовні зміни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як зазначають Дівальд і Штайнгауер (Diewald & Steinhauer 2017, 2019), формування нових мовних практик у німецькій мові є реакцією на вимоги інклюзивності. Дослідниці виокремлюють кілька форм, що використовуються для позначення осіб незалежно від їхньої статі: гендерну зірочку (*), гендерний геп (_), великі літери в середині слова (так зване Binnen-I) та нейтральні описові конструкції (наприклад, „Studierende“ замість „Studenten“ або „Studentinnen“). Вони підкреслюють, що такі новації виникають не внаслідок директив зверху, а як ініціативи знизу – з академічного та активістського середовищ.

Вальдендорф (Waldendorf, 2020) здійснила соціолінгвістичне дослідження, яке показало, що молоді носії мови частіше підтримують вживання небінарних форм, тоді як старше покоління демонструє опір до таких змін. Згідно з її висновками, гендерно інклюзивна мова частіше використовується в освітньому середовищі, активістських колах та в онлайн-комунікації. Попри це, небінарні форми все частіше фігурують у публічному дискурсі, навчальних матеріалах, внутрішньому документообігу університетів, а іноді – й в офіційних адміністративних текстах.

Додаткову перспективу пропонує Льор (Löhr 2022), яка аналізує мовну видимість небінарних і трансгендерних осіб у німецькому суспільстві. Авторка акцентує увагу на тому, що небінарні займенники не лише слугують мовною категорією, а й мають потужне символічне навантаження – як засіб маркування ідентичності, визнання і належності до суспільства. Її дослідження (опитування) виявляє зв'язок між сферою вживання та форматом

мови: люди, видання, ЗМІ з ліберальною орієнтацією частіше використовують неологізми й інклюзивні конструкції, тоді як консервативні медіа, угруповання або уникають цієї теми, або використовують «традиційні» мовні форми.

Критичну позицію щодо мовної інклюзії займає Gesellschaft für deutsche Sprache (GfdS), яка у своїх заявах підкреслює, що мова має бути зрозумілою та доступною. У своїх рекомендаціях (GfdS, 2021) застерігає від надмірного ускладнення граматики або порушення синтаксичних правил, хоча й визнає важливість інклюзивного підходу. Подібної думки дотримується й Duden, який з 2021 року почав маркувати іменники за родами в онлайн-версії, але досі не вніс до офіційного правопису небінарні форми чи займенники на зразок „xier“.

Австрійська рада з німецької мови (Österreichisches Sprachengremium) зайняла дещо іншу позицію. У 2022 році вона опублікувала рекомендації щодо інклюзивної мови, в яких визнається можливість використання нових форм – за умови ясності та послідовності. Аналогічні дискусії відбуваються й у Швейцарії, де, зокрема, Цюрихський університет офіційно дозволяє використання гендерно-інклюзивних форм у студентських роботах і документах (Universität Zürich, 2022).

Моро та Ноа (Moro & Noah, 2021) займають активістську перспективу та висвітлюють щоденний досвід комунікації транс-людей та їхні виклики в умовах нерозуміння або ігнорування їхніх мовних потреб. У свою чергу, Бурчер (Burtscher, 2022) відкриває міждисциплінарний діалог про інклюзивну мову, обговорюючи гендерну справедливість у мові та її реалізацію в технологіях (наприклад, розпізнавання мови).

Цікавий погляд на проблематику можна зафіксувати у Лінд (Lind, 2022), яка робить фокус на лінгвістичній практиці за межами бінарності. Авторка розглядає концепти лімінальності та трансдиференції, що дозволяють описати мовні практики, які виходять за рамки чоловічо-жіночої дихотомії.

Таким чином, сучасна наукова література охоплює широкий спектр підходів – від позитивного сприйняття мовної інклюзії до обережного скепсису. Водночас більшість авторів погоджуються з тим, що мова є динамічною системою, яка перебуває в постійному процесі оновлення під впливом соціокультурних чинників.

Метою статті у цьому контексті є аналіз основних форм небінарних займенників у німецькій мові, а також осмислення їх соціального сприйняття, нормативного статусу та функціонування в публічній, академічній і адміністративній сферах.

2 МЕТОДИ

Для досягнення мети цього наукового пошуку в статті було використано такі методи дослідження:

– лінгвістичний аналіз – вивчення структури, морфологічних інновацій та типології небінарних займенників у німецькій мові.

– соціолінгвістичний аналіз – аналіз того, як використання небінарних займенників варіюється залежно від віку, регіону, ідеологічних установок; вивчення впливу соціальних контекстів на мовні практики.

– порівняльний аналіз – зіставлення німецьких мовних практик з міжнародним досвідом (напр., використання they/them), з урахуванням схожостей та відмінностей у прийнятті небінарних форм.

– дискурс-аналіз – дослідження публічного, академічного та адміністративного дискурсу щодо небінарної мови; аналіз способів репрезентації небінарності в текстах і мовленні.

– культурологічний підхід – аналіз впливу ширших соціокультурних змін (зростання гендерної обізнаності, дебати про ідентичність і рівність) на мовні інновації.

3 РЕЗУЛЬТАТИ Й ОБГОВОРЕННЯ

У зв'язку з розширенням мовної свідомості та зростанням уваги до гендерної інклюзивності, німецька мова переживає період активних змін, спрямованих на подолання традиційної бінарної граматичної системи. Основна частина цієї статті структурована навколо двох ключових аспектів: 1) типології небінарних мовних форм, що виникли в результаті пошуку гендерно-нейтрального вираження в німецькій мові, та 2) процесів нормативного й офіційного закріплення таких форм. Окрему увагу у статті також приділено новоствореним займенникам, які мають на меті забезпечити мовну репрезентацію осіб, чия гендерна ідентичність не входить у традиційну бінарну систему „er/sie“. Вони є важливою частиною сучасної лінгвістичної інновації та суспільної динаміки.

1. Типи небінарних форм у німецькій мові

1.1 Гендерна зірочка (Gendersternchen)

Одна з найпоширеніших форм гендерно-інклюзивного мовлення – це вживання гендерної зірочки, як у прикладі „Student*innen“. Такий запис передбачає згортання традиційного чоловічого та жіночого закінчення у формі, що включає всіх – незалежно від гендерної ідентичності. Зірочка символізує спектр можливих гендерів і відкритість до варіативності. У реченні це виглядає так:

*Alle **Student*innen** sind eingeladen, an der Konferenz teilzunehmen.*

Попри широку популярність у ліволіберальних і академічних колах, форма часто критикується через складність вимови (зупинка перед зірочкою) та відсутність формального затвердження в орфографії. GfdS та Duden не рекомендують її офіційно, проте допускають її в окремих контекстах.

1.2 Гендерний «геп» (Gender-Gap)

Подібною за функцією є форма з підкресленням: „Student_innen“. Вона також покликана включити небінарних осіб, хоча візуально виглядає менш радикально. Її особливість – створення «пробілу» між коренем слова і закінченням, що слугує мовним образом для «включення» всіх ідентичностей:

*Die **Teilnehmer_innen** wurden ausführlich informiert.*

Ця форма частіше використовується в соціально-критичних текстах, у правозахисному активізмі, а також у феміністичних колах. Проблеми аналогічні: складна інтеграція у мовні стандарти, нечітка вимова.

1.3 Внутрішня велика літера «I» (Binnen-I)

Форма з великою літерою «I» всередині слова – „StudentInnen“ – вперше почала вживатися ще у 1990-х роках як спроба поєднати маскулінну і фемінінну форми. Вона часто використовується в офіційних документах, хоча згодом зазнала критики за те, що не враховує небінарних осіб. Приклад:

*Alle **MitarbeiterInnen** sind verpflichtet, die Richtlinien zu beachten.*

Попри зручність у письмі, форма проблематична в усному мовленні (важко озвучити Binnen-I), а також сприймається як морально застаріла в активістському середовищі.

1.4 Суфікс «-x»

У прагненні до максимальної нейтральності виникла практика додавання суфікса „-x“, наприклад: „Kollegx“, „Freundx“. Така форма покликана повністю усунути традиційні граматичні закінчення та відобразити нову небінарну ідентичність. Це радикальний підхід, що змінює як морфологію, так і синтаксис:

***Das Kollegx** hat den Vorschlag unterbreitet.*

Попри інноваційність, така форма створює значні труднощі для граматичної узгодженості, зокрема в родовому відмінку чи множині, а також дискусійність щодо артикля середнього роду. Таку форму використовують переважно в активістських середовищах, зокрема в соцмережах.

1.5 Неологізми: „nin“, „xier“, „sier“ тощо

Упродовж останніх років з'явилися нові займенники та словоформи, як-от „xier“ (від „er/sie“), „sier“ (злиття „sie“ і „er“) та неологізм „nin“, який виконує функцію нейтрального замітника:

–xier / xiem / xies / xien – одна з найвідоміших систем:

Xier geht heute nicht zur Arbeit.

–sier / sien / siem – комбінує „sie“ та „er“, пропонуючи нейтральну альтернативу з фемінінно-маскулінною гібридністю:

Sier hat Geburtstag.

–nin / nins / ninsel – більш радикальний неологізм, що цілковито відходить від традиційних коренів:

Nin liest gern Bücher.

Ці форми все ще перебувають на маргінесі мовної системи, проте використовуються в ЛГБТК+ спільнотах, художній літературі, блогах та експериментальних текстах. Вони викликають інтерес у дослідників як приклад динаміки мовної еволюції. І хоча такі форми наразі не мають усталених граматичних правил, можна прослідкувати деякі систематичні підлаштування:

*Ich habe **xiem** das Buch gegeben.*

*Ich habe es **siem** erzählt.*

*Das ist **nins** Tasche.*

Існують також рідковживані форми, що іноді з'являються в художній літературі чи активістському мовленні. Наприклад,

–hen – запозичення зі шведської, де воно вже частково офіційно визнане

Hen kommt heute nicht.

–dey / dem / deir – адаптовані з англійських небінарних форм „they/them“, які в англomовному світі активно використовуються з 2010-х років як єдине число і віднедавна мають місце використання в німецькій мові:

Dey ist leider krank geworden.

І хоча ці займенники не мають поки що усталеного статусу в нормативному правописі, їхнє використання постійно зростає, особливо в активістських текстах, блогах та соцмережах, художній та експериментальній літературі, неформальній міжособистісній комунікації. Такі форми демонструють «мовну творчість» та відображають соціальний запит на нову мовну реальність. Одним з головних викликів залишається відсутність усталених правил відмінювання та узгодження, що ускладнює сприйняття нових форм широким загалом.

2. Офіційна та нормативна адаптація небінарних форм

Останнім часом окремі державні й освітні установи у німецькомовних країнах почали частково інтегрувати гендерно-інклюзивні форми у внутрішній документообіг. Наприклад, Університет Лейпцига ще у 2013 році дозволив використання гендерної зірочки у всіх академічних текстах. Схожі рекомендації запровадили університети в Берліні, Гамбурзі, а також у Відні та Базелі.

У 2021 році адміністрація Берліна дозволила використання інклюзивних форм у державних документах, а з 2023 року місто Кельн офіційно визнає гендерну зірочку у зверненнях у міській кореспонденції. Це стало важливим кроком до легітимізації таких форм.

Проте на загальнонаціональному рівні правопис німецької мови залишається консервативним. Duden та GfdS вважають, що зміни повинні бути чітко структуровані та мати достатню кількість вживань у реальній мові, перш ніж їх можна буде інтегрувати до офіційного правопису. І хоча Duden маркує іменники за родами (напр., „der Arzt / die Ärztin“), небінарні варіанти, як-от „Ärztx“ або „xier“, поки що залишаються поза межами норми.

4 ВИСНОВКИ І НАПРЯМИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У цій статті було здійснено комплексний аналіз небінарних займенників у німецькій мові з лінгвістичної та соціокультурної перспектив. З'ясовано, що сучасне мовне середовище перебуває в стані трансформації, зумовленої потребою репрезентації гендерного різноманіття. Розглянуті форми – від гендерної зірочки до новостворених займенників на зразок *xier*, *nip*, *nen* – є свідченням активного пошуку нових мовних засобів для позначення небінарних ідентичностей.

Небінарні форми функціонують не лише як мовні інновації, але і як соціальні маркери, що сигналізують про зміну суспільних уявлень про гендер. Вони демонструють взаємодію мови й ідеології, де лінгвістичні зміни нерозривно пов'язані з політичними та етичними контекстами.

Попри зростаюче поширення інклюзивних форм у медіа, освіті та адміністративній практиці, нормативне закріплення таких інновацій у німецькій мові поки що залишається фрагментарним. Значна частина суспільства, зокрема представники старших поколінь, виявляє мовний консерватизм, що гальмує поширення нових практик.

Подальші дослідження можуть зосередитися на:

- розробленні граматичних моделей для нових займенників;
- аналізі ефективності інклюзивного мовлення у професійній комунікації;
- вивченні ставлення до небінарних форм у німецькомовних країнах за межами Німеччини (Австрія, Швейцарія, Люксембург).

Таким чином, небінарні займенники становлять не лише виклик для традиційної мовної системи, а й потенціал для глибокого переосмислення ролі мови як інструменту соціальної рівності та ідентичності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Burtscher, S., Spiel, K., Klausner, L. D., Lardelli, M., & Gromann, D. (2022). „Es geht um Respekt, nicht um Technologie“: Erkenntnisse aus einem Interessengruppen-übergreifenden Workshop zu genderfairer Sprache und Sprachtechnologie. Y: *Mensch und Computer 2022 (MuC '22)*, September 4–7, 2022, Darmstadt, Germany (с. 106–118). ACM. <https://doi.org/10.1145/3543758.3544213>
- Diewald, G., & Steinhauer, A. (2017). *Duden, richtig genders: wie Sie angemessen und verständlich schreiben*. Dudenverlag.
- Dudenredaktion. (2021). *Gendergerechte Sprache im Duden: Einordnung und Hintergründe*. Duden Online. <https://www.duden.de/genders>
- Gesellschaft für deutsche Sprache. (2020). *Leitlinien der GfdS zu den Möglichkeiten des Genderings*. <https://gfdS.de/standpunkt-der-gfdS-zu-einer-geschlechtergerechten-sprache>
- Kotthoff, H., & Nübling, D. (2018). *Genderlinguistik. Eine Einführung in Sprache, Gespräch und Geschlecht*. Tübingen: Narr.
- Lind, M. (2022). *Liminalität, Transdifferenz und Geschlecht: Sprachliche Praktiken jenseits von Zweigeschlechtlichkeit*. *Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik*, 52, 631–649. <https://doi.org/10.1007/s41244-022-00272-0>
- Löhr, R. (2022). „Ich denke, es ist sehr wichtig, dass sich so viele Menschen wie möglich repräsentiert fühlen“. Gendergerechte Sprache aus der Sicht nicht-binärer Personen. Y: Diewald, G., & Nübling, D. (Ред.). *Genus – Sexus – Gender* (с. 349–379). Berlin, Boston: De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110746396-012>
- Moro, J., & Frank, N. (2021). „Aber wie soll ich dich dann jetzt ansprechen?!“. *Lambda*. <https://lambdanachrichten.at/?p=1501>
- Österreichisches Sprachenkomitee. (2022). *Empfehlungen zur geschlechtergerechten Sprache in Österreich*. Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung. <https://www.bmbwf.gv.at>
- Reisigl, M., & Spieß, C. (2017). Sprache und Geschlecht als Gegenstand der Linguistik. Y: Dies. (Ред.). *OBST 90. Sprache und Geschlecht. Bd. 1: Sprachpolitiken und Grammatik* (с. 7–32). Duisburg: Universitätsverlag Rhein-Ruhr.
- Universität Zürich. (2022). *Leitfaden für geschlechtergerechte Sprache an der UZH*. <https://www.kommunikation.uzh.ch/de/Leitfaden-Gendersprache.html>
- Waldendorf, A. (2023). *Words of change: The increase of gender-inclusive language in German media*. *European Sociological Review*, 40(2), 1–18. <https://doi.org/10.1093/esr/jcad044>
- Zehnder, K. (2010). *Zwitter beim Namen nennen. Intersexualität zwischen Pathologie, Selbstbestimmung und leiblicher Erfahrung*. Bielefeld: transcript. <https://doi.org/10.1515/transcript.9783839413982>

REFERENCES

- Burtscher, S., Spiel, K., Klausner, L. D., Lardelli, M., & Gromann, D. (2022). "It's about respect, not technology": Insights from a cross-interest group workshop on gender-fair language and speech technology. In *Mensch und Computer 2022 (MuC '22)*, September 4–7, 2022, Darmstadt, Germany (pp. 106–118). ACM. <https://doi.org/10.1145/3543758.3544213>
- Diewald, G., & Steinhauer, A. (2017). *Duden, richtig genders: wie Sie angemessen und verständlich schreiben* [Correct Gendering in Writing: How to Write Appropriately and Clearly]. Dudenverlag.
- Dudenredaktion. (2021). *Gendergerechte Sprache im Duden: Einordnung und Hintergründe* [Gender-Inclusive Language in the Duden: Classification and Background]. *Duden Online*. <https://www.duden.de/gendern>
- Gesellschaft für deutsche Sprache. (2020). *Leitlinien der GfdS zu den Möglichkeiten des Genderings* [GfdS Guidelines on Gender Language Options]. <https://gfdS.de/standpunkt-der-gfdS-zu-einer-geschlechtergerechten-sprache>
- Kotthoff, H., & Nübling, D. (2018). *Genderlinguistik. Eine Einführung in Sprache, Gespräch und Geschlecht* [Gender Linguistics: An Introduction to Language, Conversation and Gender]. Tübingen: Narr.
- Lind, M. (2022). *Liminalität, Transdifferenz und Geschlecht: Sprachliche Praktiken jenseits von Zweigeschlechtlichkeit* [Liminality, Transdifference and Gender: Linguistic Practices Beyond Binary Gender]. *Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik*, 52, 631–649. <https://doi.org/10.1007/s41244-022-00272-0>
- Löhr, R. (2022). "I think it's very important that as many people as possible feel represented": Gender-inclusive language from the perspective of non-binary individuals. In Diewald, G., & Nübling, D. (Eds.), *Genus – Sexus – Gender* (pp. 349–379). Berlin, Boston: De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110746396-012>
- Moro, J., & Frank, N. (2021). "But how should I address you now?" *Lambda*. <https://lambdanachrichten.at/?p=1501>
- Österreichisches Sprachenkomitee. (2022). *Empfehlungen zur geschlechtergerechten Sprache in Österreich* [Recommendations on Gender-Fair Language in Austria]. Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung. <https://www.bmbwf.gv.at>
- Reisigl, M., & Spieß, C. (2017). Language and gender as a subject of linguistics. In Dies. (Ed.), *OBST 90. Language and Gender. Vol. 1: Language Policies and Grammar* (pp. 7–32). Duisburg: Universitätsverlag Rhein-Ruhr.
- Universität Zürich. (2022). *Leitfaden für geschlechtergerechte Sprache an der UZH* [Guidelines for Gender-Inclusive Language at the University of Zurich]. <https://www.kommunikation.uzh.ch/de/Leitfaden-Gendersprache.html>
- Waldendorf, A. (2023). *Words of change: The increase of gender-inclusive language in German media*. *European Sociological Review*, 40(2), 1–18. <https://doi.org/10.1093/esr/jcad044>
- Zehnder, K. (2010). *Zwitter beim Namen nennen. Intersexualität zwischen Pathologie, Selbstbestimmung und leiblicher Erfahrung* [Calling Hermaphrodites by Name: Intersexuality Between Pathology, Self-Determination and Bodily Experience]. Bielefeld: transcript. <https://doi.org/10.1515/transcript.9783839413982>

Olha Dzykovych, Nataliia Moisieieva, Oksana Turysheva. Non-Binary Pronouns in the German Language: Social Perception, Normative Status, and Functioning. This article presents a comprehensive study of non-binary pronouns in the German language as part of the broader process of linguistic inclusion in the context of growing gender diversity. Against the backdrop of ongoing public debates concerning the rights of transgender and non-binary individuals, language is increasingly seen not only as a tool of communication but also as a means of identity expression, recognition, and equality. The paper outlines various linguistic strategies that go beyond the traditional binary gender model, including the gender asterisk (*), gender gap (_), Binnen-I capitalization, neutral descriptive forms such as *Studierende*, innovative pronouns (xier, nin, hen, sier), and experimental morphological forms with the suffix -x (e.g., Kollegx). The article analyzes their features in written and spoken language, as well as their prevalence across academic, administrative, media, and informal contexts. Special attention is given to the normative status of non-binary forms in German-speaking countries, including the responses of language institutions (Duden, GfdS, Österreichisches Sprachenkomitee) and the practices of universities and municipal administrations (Berlin, Leipzig, Zurich). The study employs linguistic, sociolinguistic, cultural, comparative, and discourse analysis methods, allowing linguistic inclusion to be understood as a multidimensional phenomenon at the intersection of language use and social change. The conclusion emphasizes that non-binary forms not only transform grammatical structures but also reflect broader social demands for gender equality, indicating a shift in ideological frameworks within contemporary society. Despite resistance from parts of the population, particularly older generations, the linguistic system is gradually adapting to new realities, and the ongoing inclusion of non-binary language in German is evidence of deeper cultural shifts that warrant further investigation.

Keywords: non-binary pronouns; gender inclusivity; linguistic innovation; sociolinguistics; gender identity.

Received: May 2, 2025
Accepted: May 19, 2025